

Foodsampler: zijn diëtisten klaar voor nieuwe concepten?

Foodsampler is een consortium van onderzoekers van TU Delft, ConnectedCare en het lectoraat Voeding en Gezondheid van de HAN. In voorgaande studies van het Foodsampler-project hebben de creatieve industrie en de zorgpraktijk samen onderzocht hoe cliënten met overgewicht beter kunnen worden ondersteund bij voedingsinnameregistratie.¹

Geheim dagboek.

WAAROM DIT ONDERZOEK?

De huidige manieren om eetgedrag te meten, worden door de cliënten vaak gezien als confronterend en tijdrovend. Bovendien vergeten mensen vaak hoeveel ze consumeren door onbewust eetgedrag of door het ontstaan van gewoontes.² Er is een wildgroei van beschikbare (online) voedingsinnameregistratiemethoden die kunnen ondersteunen bij zowel de behandeling als het zelfmanagement van overgewicht.³ De zoektocht naar een geschikte methode is echter nog volop gaande.^{4,5} Op basis van voorgaande onderzoeken zijn samen met cliënten met overgewicht vijf nieuwe concepten ontwikkeld en getest. Onze onderzoeksvraag luidde als volgt: wat is de mening van diëtisten over de door Foodsampler ontwikkelde concepten?

METHODE

Via onze eigen netwerken vonden we elf diëtisten die wilden meewerken. In twee focusgroepen discussieerden ze met elkaar en deelden ze ervaringen en ideeën over de praktische implicaties van de concepten. Dit gebeurde online onder leiding van twee studentonderzoekers, aan de hand van een interviewgide. Om zoveel mogelijk meningen naar boven te halen, vroegen ze door aan de hand van scenario's uit de praktijk; via een padlet (een digitaal prikbord, red.) werd nagevraagd welke concepten de voorkeur hadden. De studentonderzoekers transcribeerden en analyseerden transcripten middels een open en gesloten codering via ATLAS.ti, op basis van vooraf aangebrachte categorieën. Daarna volgde een thematische analyse.

RESULTATEN

Uit de thematische analyse kwamen de volgende zes thema's naar voren: contextuele factoren, inzetbaarheid, effecten, cliëntgroepen, huidige voedingsinnameregistratiemethoden en voorwaarden voor gebruik. In de tabel staan enkele uitspraken uit de focusgroepen.

TOEPASSING IN DE PRAKTIJK

De nieuw ontwikkelde concepten maken gebruik van sensoren en designtechnieken gericht op het verhogen van engagement.⁶ Ook zijn ze meer gericht op het meten van contextuele factoren, zoals emotie, tijd, met wie en in welke omgeving gegeten wordt, en minder op voedingsinname zelf. De concepten die diëtisten het meest geschikt vonden voor de praktijk zijn: de safety button, het geheime dagboek en de kluis (zie foto's). Diëtisten zijn nieuwsgierig naar nieuwe ontwikkelingen, maar ervaren drempels in het loslaten van huidige methodieken. In de toekomst kunnen deze aangepaste concepten, die rijke informatie over voedingsgedrag ophalen (in plaats van het kwantificeren van voedingsinname), worden getest in de praktijk. >>

THEMA'S	QUOTES UIT FOCUSGROEP
Contextuele factoren	"Bij scenario 1 had ik het sowieso wel gedaan, want daar zag ik een voedingsdagboek helemaal niet als toegevoegde waarde. Maar de emoties en de situaties waren van belang bij de context ja."
Inzetbaarheid	"Uhm ja, het dagboek, dat zie ik wel voor me, dat ik dat heel vaak zou kunnen gebruiken. En ik denk dat cliënten, zeker met de juiste instructies, ook duidelijk snappen dat ik daar als registratietool veel mee kan."
Effecten	"Ik zat zelf ook te denken aan die combinatie, want ik vond die safety button – omdat die ook heel kort en krachtig is – wel goed, maar dan inderdaad in combinatie met een van de andere. En dan zou ik inderdaad de beste combinatie met de kluis vinden, ja."
Cliëntgroepen	"Ja ik denk het wel, en dan echt met name mensen met wat meer emotionele eetproblemen. Ik denk wel dat het een wat kleinere doelgroep is en dat ik hem niet zomaar aan iedereen met overgewicht mee zou geven. Maar ik denk dat dat ook helemaal niet erg is." (Over de safety button.)
Huidige voedingsinname-registratiemethoden	"Ik merk inderdaad dat cliënten al gauw het idee hebben dat we hen gaan veroordelen en dat ze het daardoor heel moeilijk vinden om in te vullen. Dat herken ik zeker wel ja, en dat dat ook wel een reden is om het soms niet in te vullen. Dat ik achteraf hoorde: 'Ja, dit heb ik maar niet opgeschreven, want ik voelde me daar een beetje ongemakkelijk over'."
Voorwaarden voor gebruik	"Maar voor mij, om daarbij te helpen zeg maar, om die ondersteuning te bieden, denk ik dat het misschien wel nodig is om te weten wat ze dan precies eten. En het hoeft echt niet een voedingsdagboek te zijn, hoor. Dus ik denk dat dit dan wel een verbetering is van echt dat gevoel erbij krijgen. Maar ergens een beetje inzicht hebben: ik denk dat ik dat wel zou blijven houden. Ik weet ook niet of dat goed is, maar ik denk dat ik dat wel moeilijk zou vinden om dat helemaal los te laten."

Tabel 1. Quotes uit focusgroep.

LITERATUUR

- 1 Foodsampler, progress. Geraadpleegd op 09-12-2020. studiolab.ide.tudelft.nl/studiolab/foodsampler/progress
- 2 Oers S van, Davis Owusu K, Romero-Herrera N et al. Foodsampler: de context als onderdeel van voedingsinname-registratie. *Nederlands Tijdschrift voor Diëtisten* 2019;74(3):23-31.
- 3 Burke LE, Wang J, Sevick MA. Self-monitoring in weight loss: a systematic review of the literature. *J Am Diet Assoc* 2011;111(1):92-102.
- 4 Castro-Quezada I, Ruano-Rodríguez C, Ribas-Barba L et al. Misreporting in nutritional surveys: methodological implications. *Nutrición Hospitalaria* 2015;31(3):119-27.
- 5 McCullough ML. Dietary assessment in the digital age: the ongoing quest for better methods. *Am J Clin Nutr* 2018;107:1-2.
- 6 O'Brien HL, Toms EG. What is user engagement? A conceptual framework for defining user engagement with technology. *Journal of the American Society for Information Science and Technology* 2008;59(6):938-55.

CONCLUSIE

Er is behoefte aan een methode voor voedingsinname registratie die beter aansluit bij de doelgroep van mensen met overgewicht en obesitas. De getoonde concepten werden door de meerderheid van de diëtisten als positief omschreven, maar er waren nog feedbackpunten over het design. De diëtisten zijn het erover eens dat de ontworpen concepten de doelgroep meer inzicht kunnen geven in hun eetgedrag. Ze willen deze concepten onder bepaalde voorwaarden toepassen in de praktijk. Technologie kan een belangrijke verrijking worden voor de diëtetiek in de toekomst.

AUTEURS

FEMKE MAASSEN, FLOOR BLOKLAND, PROF. DR. MARIAN DE VAN DER SCHUEREN, SONJA VAN OERS MSC LECTORAAT VOEDING, DIËTETIEK EN LEEFSTIJL, HOGESCHOOL VAN ARNHEM EN NIJMEGEN